

han ført sin Proces, er jeg tilbøielig med flere til at tro, at han maatte kunde være bleven fritkjendt, eller at han i alt Fald ikke vilde være bleven dømt saaledes, som han blev det. Processen er blevet udgivet af Lindberg, og enhver kan selv efterlæse denne Afvisningspaastand, støttet paa Præsteeden, paa hvilken Grundtvig egentlig ene støttede sin Procedure, og efter hvis Forkastelse han nedlagde sit Embede samt opgav at besvare sin Modstanders Indlæg. Særligt glæder det mig, at det ærede Medlem har faaet Diet op for dette Punkt om Sognebaandsløsernes Stilling til en ubeløkkende Statslønning af Præsterne. Havde det ærede Medlem og hans Meningsfæller ikke faaet Diet op for den Ting, saa kan jeg forsikre dem om, at Sognebaandsløserne og Valgmenighedsmedlemmerne nok skulde have faaet Diet op derfor og krævet dem til nærmere Regnskab paa Valgtribunen, thi det er Folk, som der er Liv i; og som ikke uden videre ville lade sig paalægge det Nag, som Lovforslaget her vil lægge paa dem. Særligt skal jeg ikke her videre indlade mig paa Sagen; Lovforslaget vil jo vel komme til at ligge for til 3die Behandling, og der vil da en Forhandling om Principerne for det bedre ligge for.

Søgsbro: Det glæder mig at kunne begynde med, at jeg er enig med det ærede Medlem for Svendborg (S. N. Hansen) i det Udgangspunkt, hvorfra han ved dette Lovforslag gaar ud, nemlig at det bestemmer, hvorledes Staten skal lønne Præsterne, men derimod ikke omhandler Forholdet mellem Præst og Menighed. Det er netop den Tanke, som Lovforslaget, efter min Mening, skulde gennemføre konsekvent, og derfor maa § 16 forandres, thi den griber uregtelig ind i Forholdet mellem Præst og Menighed. Naar man fastholder, at her kun er Tale om Statens Lønninger, er det det ene Rigtige, at man borttager Statsvungen fra Forholdet mellem Præst og Menighed, men ikke at indføre en ny Tvang i dette Forhold. Jeg tror, at hvis det ærede Medlem selv vil gennemføre sin Grundtanke, da maa han ogsaa blive enig med os Andre i vor Stilling til § 16. Det

ærede Medlem vilde mene, at der var en Grundforskiel i hans og min Stilling til Liendespørgsmaalet, og at deraf fulgte vor forskjellige Stilling til denne Paragraf. Der er ganske vist en Forskiel i vor Stilling til Liendespørgsmaalet, men den er ikke enten saa stor eller af den Betydning, som han mente. Min Mening er simpelthen den, at Lienden er aldeles undergivet Statens Raadighed, men at det er ubilligt imod de enkelte Kommuner at borttage den kommunale Karakter, som den hidtil har haft. Det er i Virkeligheden ikke Andet, end hvad den ærede Rigsdagsmand til en vis Grad er enig med mig i; thi ligeoverfor Kjøbenhavn og Kjøbstæderne hævder han jo en saadan kommunal Karakter, idet han ikke vil have dem indbefattet under denne Lov, førend man faar særegne Bestemmelser, der gjøre Forholdet mere ligeligt og billigt. Det Forhold, som det ærede Medlem vil have tagtaget ligeoverfor Kjøbenhavn og Kjøbstæderne, vil jeg have tagtaget ogsaa ligeoverfor de enkelte Sogne paa Landet. Det er saaledes kun en Gradsforskiel og ikke nogen Bæsfensforskiel, der er imellem det ærede Medlems og min Stilling, og deraf kan ikke følge Noget med Hensyn til de frivillige Gaver, som ydes Præsten af Menigheden. Det ærede Medlem sagde: „Lad os ikke komme ind paa Spørgsmaalet om Præsternes Velgighed, deres Forhold til Eden osv.“ Jeg kan ikke se Andet, end at det er nødvendigt at komme ind derpaa, naar det ærede Medlem gjør gjældende, at Præsten skal stilles paa samme Fod som Dommeren, og at ligesom Dommeren er forpligtet til at dømme overensstemmende med den borgerlige Lov, saaledes er Præsten forpligtet til at adlyde Landets Love, og naar han kommer i Strid med dem, er det hans Pligt at nedlægge sit Embede, thi ellers adlyder han ikke den Gud, som han mener at maatte sætte over Staten. Det bliver altsaa nødvendigt at komme ind paa dette Spørgsmaal, men da er det ogsaa nødvendigt at sige, at Eden er saaledes affattet, at den kan fortolkes paa forskjellig Maade, og jeg gad overhovedet se en saadan Ed, som ikke kan fortolkes paa forskjellig Maade. Derfor har jeg i sin Tid i Kirkekommissionen ønsket, at vi ikke skulde kræve nogen Ed af